

Dům č. p. 562/I

Celetná 20

Praha 1, Staré Město

Parcelní číslo: 558

RESTAURÁČSKÝ PRŮZKUM – VSTUPNÍ HALA

PhDr. Michal Patrný, Ak. mal. Jan Živný, Antonín Sláčík, Mg.A.

Přemyslovská 4

130 00 PRAHA 3

Tel. 724 663 612

mpatrný@centrum.cz

LISTOPAD 2017

Obsah

Úvod	3
Stručné dějiny objektu	4
Prameny, literatura	5
Obrazová příloha	6
Restaurátorský průzkum	10

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Předmět průzkumu: Dům č. p. 562/I, Celetná 20, Praha 1, Staré Město.

Typ průzkumu: Restaurátorský průzkum

Památkou od: 3. 5. 1958

Rejstříkové číslo Ústředního seznamu kulturních památek ČR: 11736/1-288

Kraj: Hlavní město Praha

Okres: Hlavní město Praha

Obec: Hlavní město Praha

Katastrální území: Holešovice – Bubny

Parcelní číslo: 558

Číslo popisné: 562/I

Zhotovitel: PhDr. Michal Patrný, Ak. mal. Jan Živný, Antonín Sláčík Mg. A. tel.
724663612, mpatrný@centrum.cz

Autoři: PhDr. Michal Patrný, Ak. mal. Jan Živný, Antonín Sláčík Mg. A.

Rok zpracování: 2017

1. ÚVOD

Restaurátorský průzkum byl zpracován v listopadu 2017. Průzkum se týkal přízemní vstupní haly domu č. p. 562/I, Celetná 20, Praha 1 – Staré Město. Dům je součástí areálu národní kulturní památky Karolinum, nachází se na území městské památkové rezervace UNESCO.

Dům vznikl v období vrcholného středověku a v průběhu své existence prošel mnoha více či méně rozsáhlými přestavbami. V současné době je využíván Univerzitou Karlovou.

Průzkum objektu byl proveden dle platné metodiky SHP, vydané Národním památkovým ústavem v Praze v roce 2015 (Beránek – Macek, eds.)

Autory průzkumu jsou PhDr. Michal Patrný, Ak. mal. Jan Živný a Antonín Sláčík, Mg. A.

2. STRUČNÉ DĚJINY OBJEKTU

První dochovaná zmínka o domě pochází z roku 1359, kdy se připomíná jako majetek měšťana Fridlina Rolla. Dle průzkumu Kamila Hilberta prošel dům ještě v předhusitském období rozsáhlou přestavbou, která v podstatě určila jeho dnešní rozsah, rozhodně v hlavním traktu při Celetné ulici, ale zřejmě i v rozsahu do Ovocného trhu, kde bylo gotické cihlové zdivo zjištěno až do výše 3. patra.

Dům prodělal nejméně dvě renesanční přestavby, z nichž první proběhla zřejmě na přelomu třetí a čtvrté čtvrtiny 16. století; to je možné stanovit na základě zbytků malířské výzdoby, zjištěných před rokem 1960 ve vstupní síni v 1. patře. Jinak je téměř jisté, že ještě na počátku 17. století mělo přízemí domu většinou trámové stropy. Tehdy dům náležel místopísaři královské kanceláře, rytíři Bohuslavu z Michalovic, pozdějšímu členu stavovského direktoria, popraveném za účast na stavovském povstání 21. června 1621. Jeho majetek byl zkonfiskován, dům byl vojáky vydrancován, a ještě roku 1626 byl popsán jako značně zpustlý.

Takto dům roku 1628 koupila od královské komory Marie Magdalena hraběnka Buquoyová za 19 128 kop míš. Hraběnka Buquoyová nechala dům záhy velmi razantně přestavět v pozdně renesančním stylu, což v podstatě určilo jeho dnešní dispozici, alespoň v rozsahu přízemí. Z této doby pochází zdobný vstupní portál z Celetné ulice, celková dispozice a stlačené hřebínkové klenby vstupní síně v přízemí, a také obdélný bosovaný portál do sklepů, otevřený ve východní stěně síně.

Buquoyové vlastnili dům až do roku 1754, kdy jej za 8500 zl. rýn. koupily právnická a lékařská fakulta Karlo – Ferdinandovy univerzity; v majetku univerzity je dodnes.

Po roce 1773 nechala univerzita dům rozsáhle přestavět podle projektu A. Prachnera. Dům byl zvýšen o patro, průčelí do Celetné bylo opatřeno pozdně barokní štukovou fasádou, a do středního traktu bylo vloženo nové schodiště. Široká vstupní síň byla v uličním traktu podélně předělána zděnou příčkou, za níž byl zřízen krám s přímým vstupem z ulice.

V letech 1965 – 70 nechala univerzita provést rozsáhlou přestavbu a modernizaci domu dle projektu arch. Jaroslava Fragnera. Tato přestavba byla poměrně radikální, a z dnešního pohledu při ní došlo k nevratným škodám na původním historickém organismu domu. V přízemní síni byla vybourána vložená barokní příčka, celý prostor byl výrazně zmodernizován a opatřen novou keramickou dlažbou; v místě krámského portálu do ulice bylo zřízeno okno.

3. PRAMENY A LITERATURA

Prameny

Archiv NPÚ – GnŘ

- Historický průzkum objektů při Karolinu, Stavoprojekt Praha, n. p. Dobroslav Líbal, Vilém Lorenc. Praha, březen 1952, strojopis.
- Pasport SÚRPMO – stavební průzkum a návrh asanace, Dobroslav Líbal, M. Heroutová, A. Jarešová, O. Rulc. Praha, prosinec 1960, strojopis.

Literatura

- Vlček, Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město, Josefov. Praha 1996, s. 378 – 79. (Zde uvedena předchozí literatura.)

4. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Prostor vstupní síně v pohledu od vstupu do budovy. Klenby po r. 1628, novodobá úprava J. Fragner, 1965 – 70.

Prostor vstupní síně v pohledu ke vstupu do budovy. Klenby po r. 1628, novodobá úprava J. Fragner, 1965 – 70.

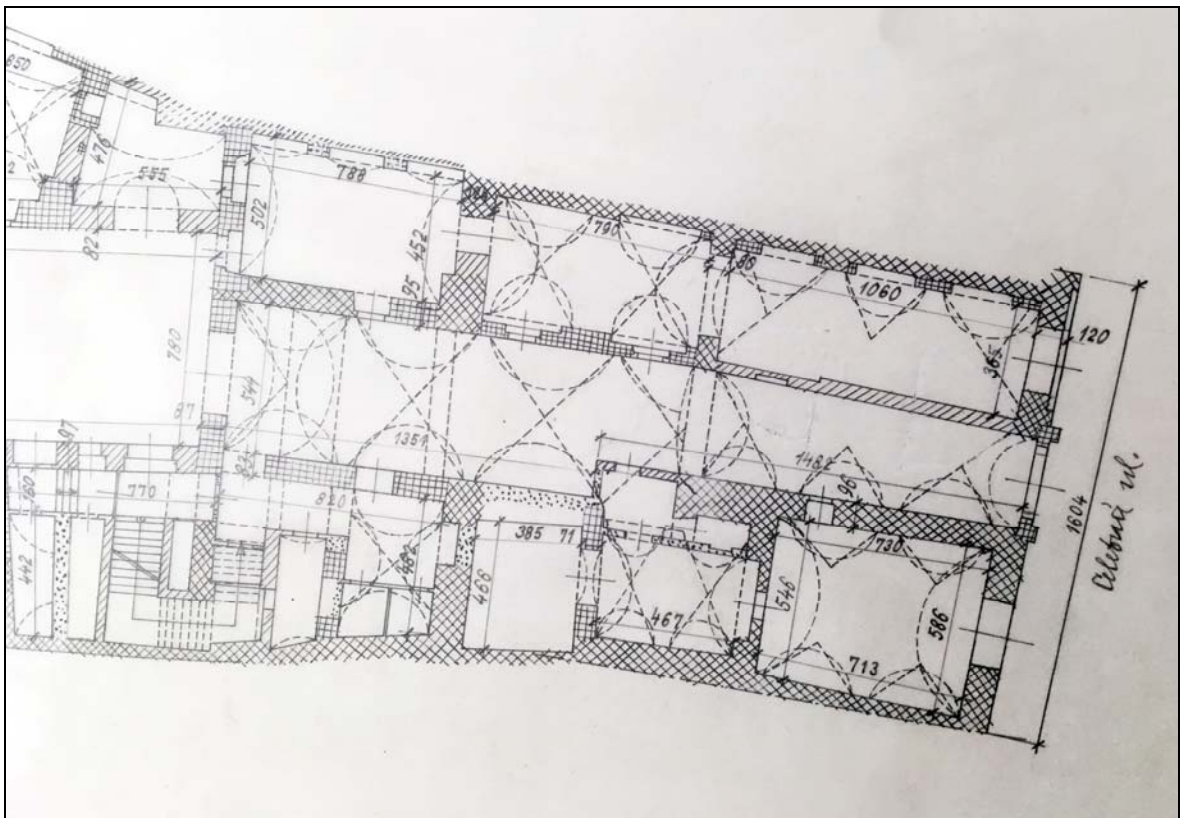
Odbočka k dnešnímu výtahu v pohledu ze vstupní síně. Klenby po r. 1628, novodobá úprava J. Fragner, 1965 – 70.

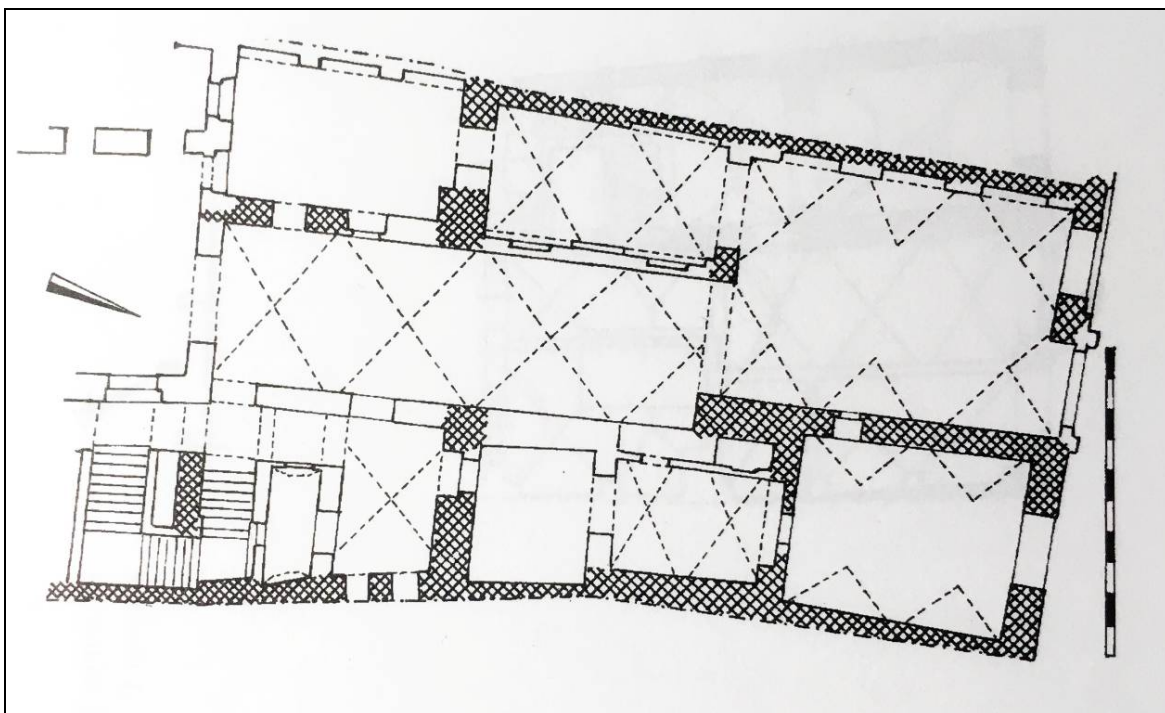
Pískovcový bosovaný portálek, který dříve sloužil k přímému vstupu do sklepů ze vstupní síně. Po 1628, nátěry novodobé, prosklená výplň po roce 1965.

Plán přízemí domu s barevným vyhodnocením stavebního vývoje. Líbal – Lorenc, 1952. Červená – zdivo gotické, modrá – renesanční, hnědá – barokní, žlutá – novodobé (20. stol.).

Plán přízemí domu s grafickým vyhodnocením stavebního vývoje. Líbal – Heroutová, 1960. Křížky ortogonálně – zdivo gotické, křížky diagonálně – renesanční, šikmé šrafy – barokní, tečkované – novodobé (20. stol.).

Plán přízemí domu se zjednodušeným vyhodnocením stavebního vývoje. Vlček, 1996. Diagonální křížky označují středověké zdivo.

Theodorik s.r.o.
Národní obrany 15, Praha 6 Bubeneč 160 00

mobil: 603 232 384

tel.: 223 007 566

PhDr. Michal Patrný,
Tel.: 724 663 612
e-mail: mpatrný@centrum.cz
IČO: 71620711

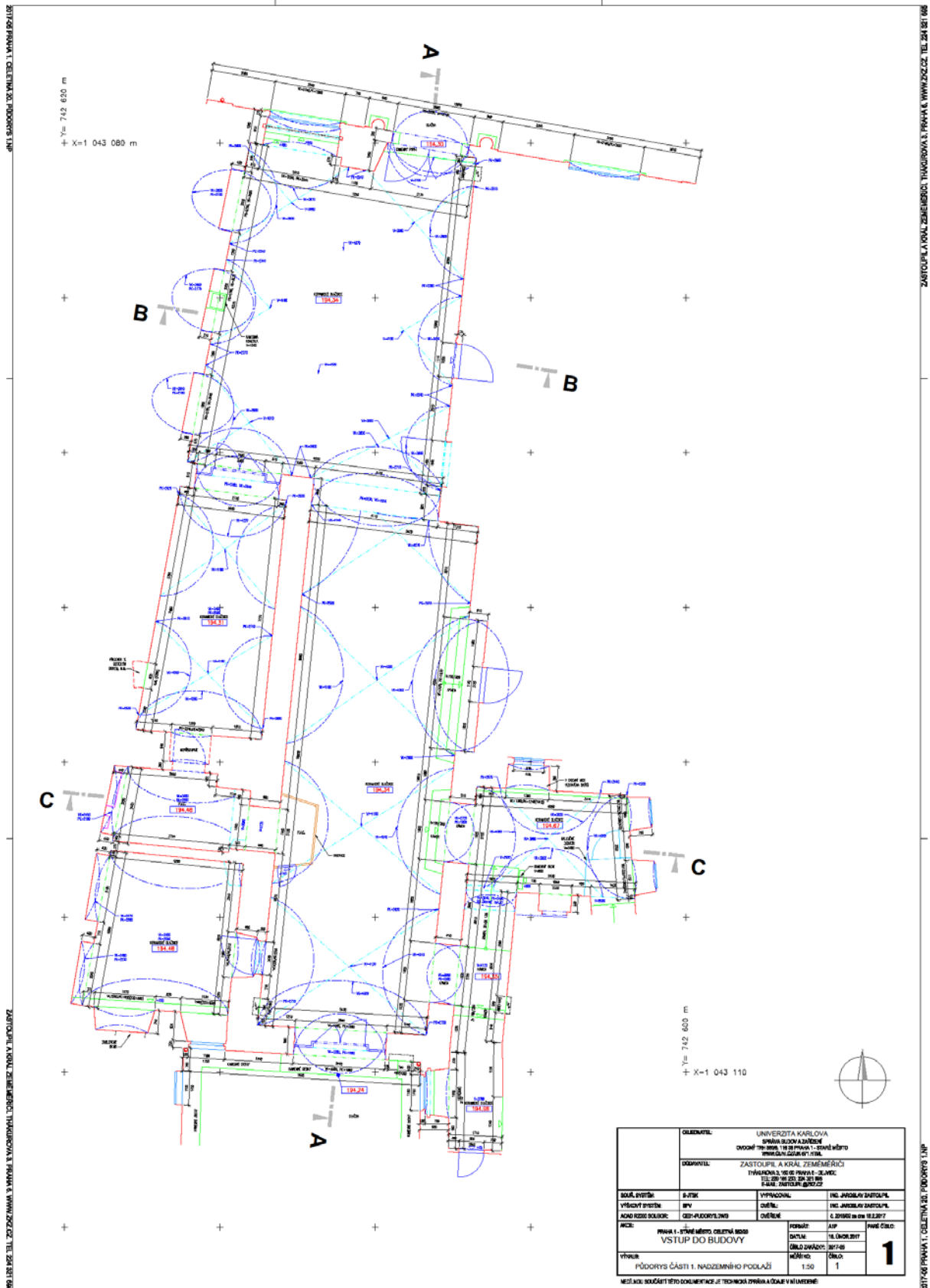
Restaurátorský průzkum

**Vstupní síň domu č. p. 562/I, Celetná 20,
Praha 1 – Staré Město**

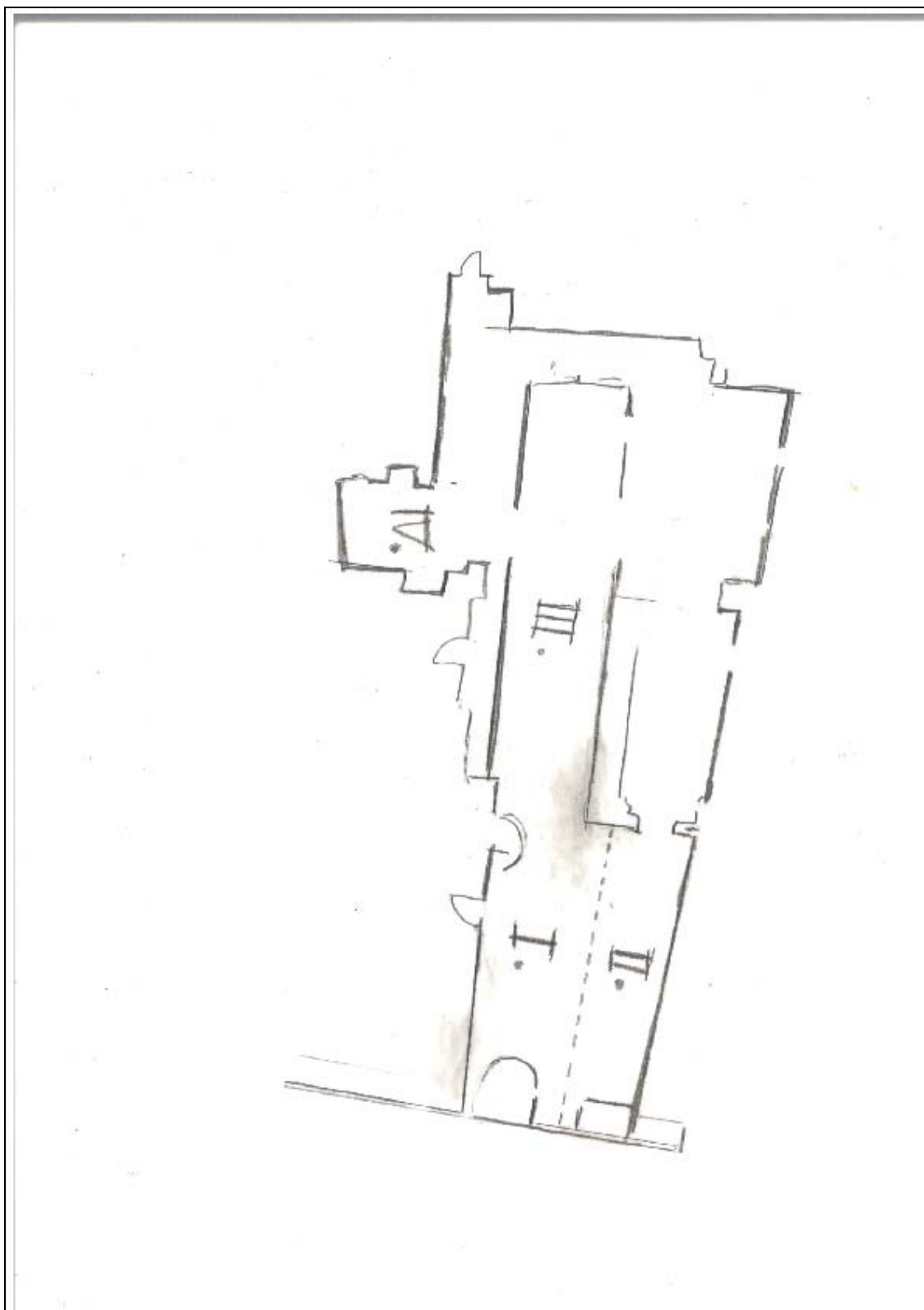
A) Současný stav

Cílem této práce je zpracování restaurátorského průzkumu vstupní haly domu **č. p. 562/I, Celetná 20, Praha 1 – Staré Město**. Dům je součástí areálu národní kulturní památky Karolinum, nachází se na území městské památkové rezervace UNESCO.

B) Restaurátorský průzkum

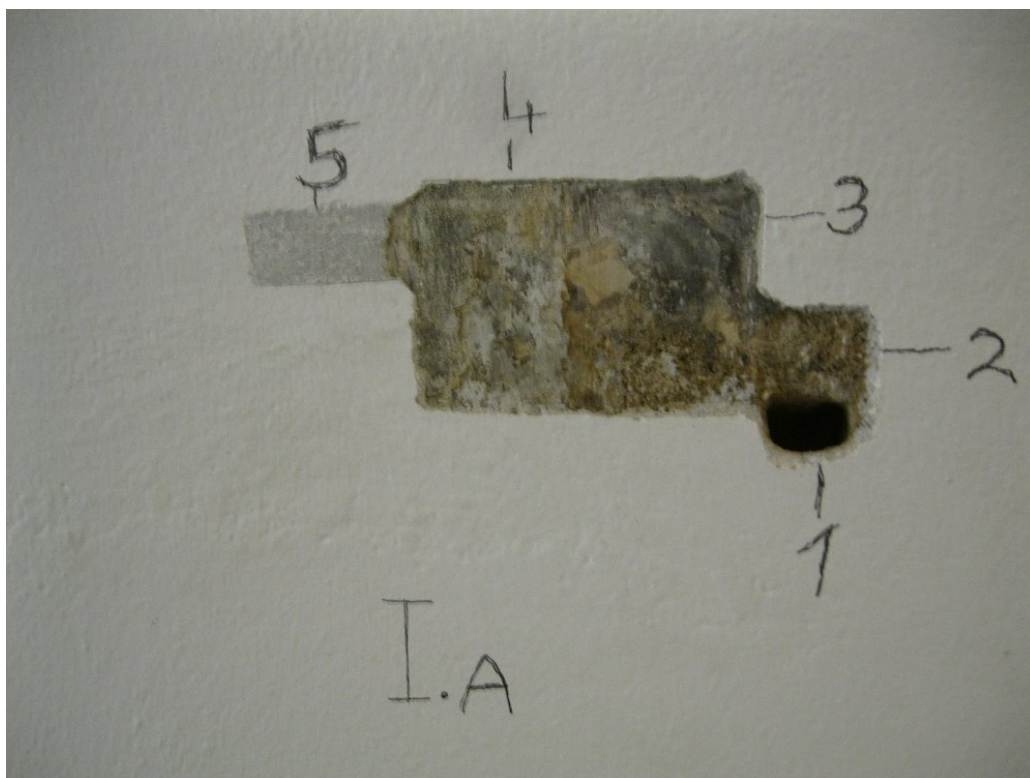
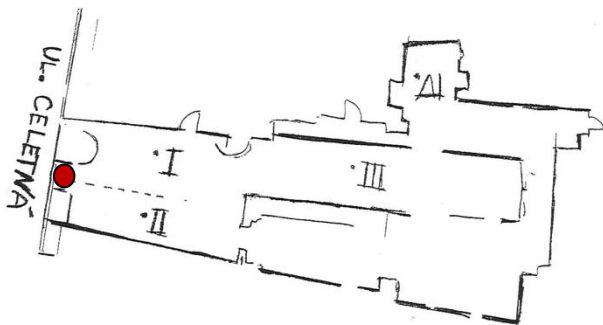

Vstup do budovy – půdorys části 1. nadzemního podlaží (1. NP)

Zjednodušený půdorys vstupní síně. Šipkou označen vstup do budovy z Celetné ulice – římskými číslicemi jsou označeny jednotlivé prostory (prostory I. a II. byly v baroku odděleny příčkou).

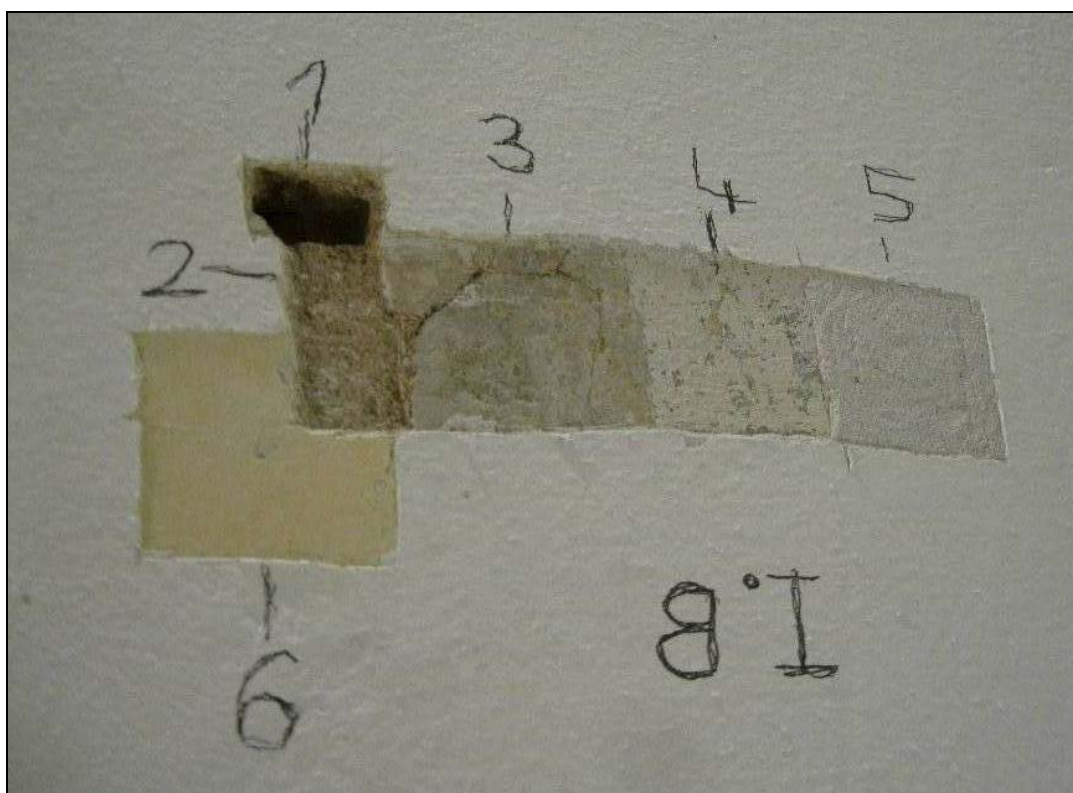
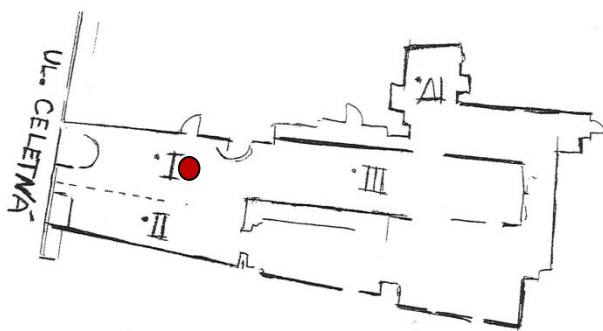
Sonda I. A – na klenbě, vlevo od hlavního vchodu z Celetné ulice

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – šedivá, hladká, vápenná kletovaná omítka
- 4 – další vrstva šedivé, hladké, vápenné kletované omítky – je velmi tvrdá a křehká, zřejmě s přídavkem kaseinu
- 5 – současná štuková, vyrovnávací vrstva, před křehkými nátěry

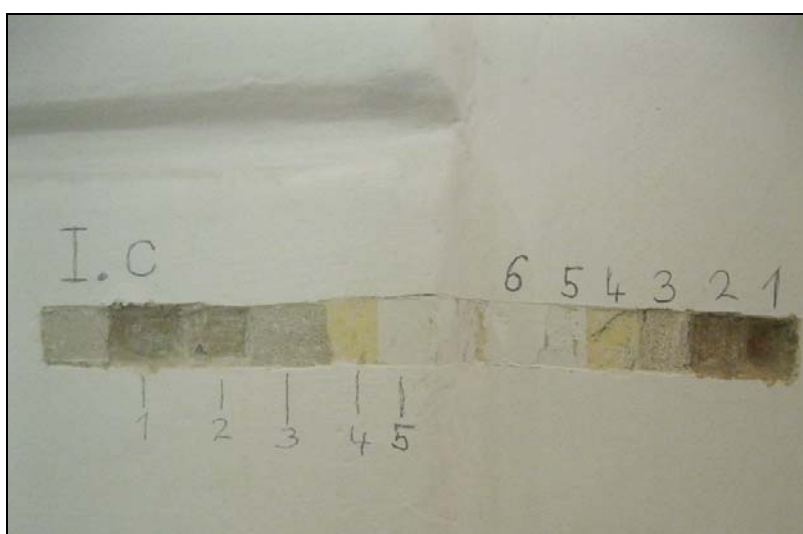
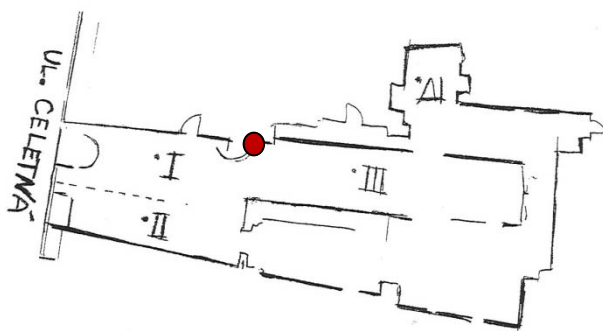
Sonda I. B – na klenbě

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – světle šedá, hladká, vápenná kletovaná vrstva, zřejmě s přídavkem kaseinu
- 4 – vrstva vápenného pačoku
- 5 – vrstva vnitřního štuky, před výmalbou klišovými nátěry
- 6 – vnější povrch

Sonda I. C – pásová sonda přes ostění portálu schodiště do suterénu

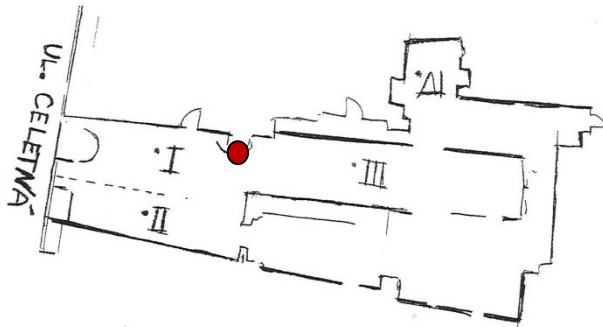
Stratigrafie: pás vpravo

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – vrstva vápenného pačoku na jádrové omítce
- 4 – fragmenty degradovaného klišového nátěru žluté barvy
- 5 – vrstva bílého klišového nátěru
- 6 – vrstva současného bílého, akrylátového (omyvatelného) nátěru

Stratigrafie: pás vlevo (přes ostění)

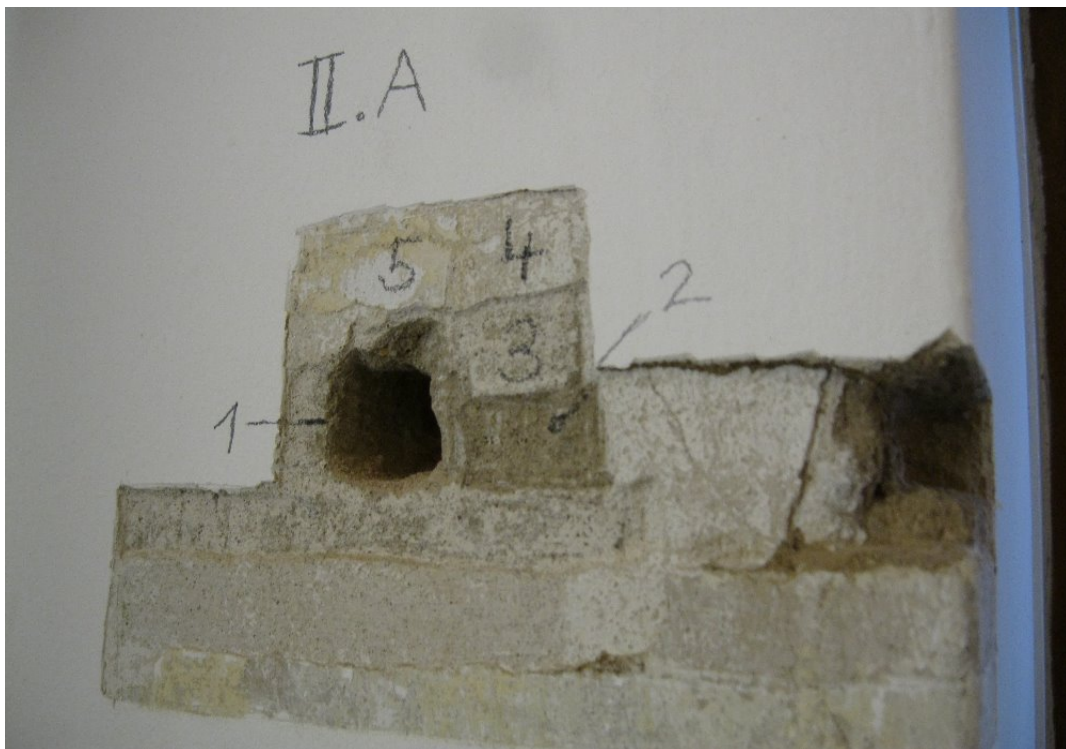
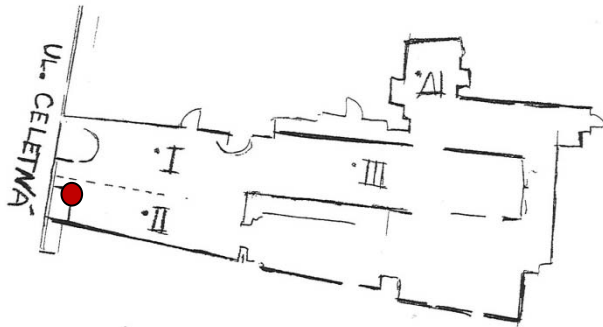
- 1 – jemnozrný pískovec (Mšeno)
- 2 – poničený povrch mšenského pískovce s fragmenty nátěru
- 3 – vyrovnávací vrstva šuku s Kuffsteinovým vápnem
- 4 – klišový nátěr žluté barvy
- 5 – vrstva bílého klišového nátěru

Sonda I. D – hřbet klenby nad ostěním

Tato sonda není koncipována jako stratigrafická, ale jako sonda pásová, prokazující četné opravné plomby a přetmelení přes hřebínek klenby, který je velmi poničený a popraskaný. Dohromady drží díky všem těmto opravám.

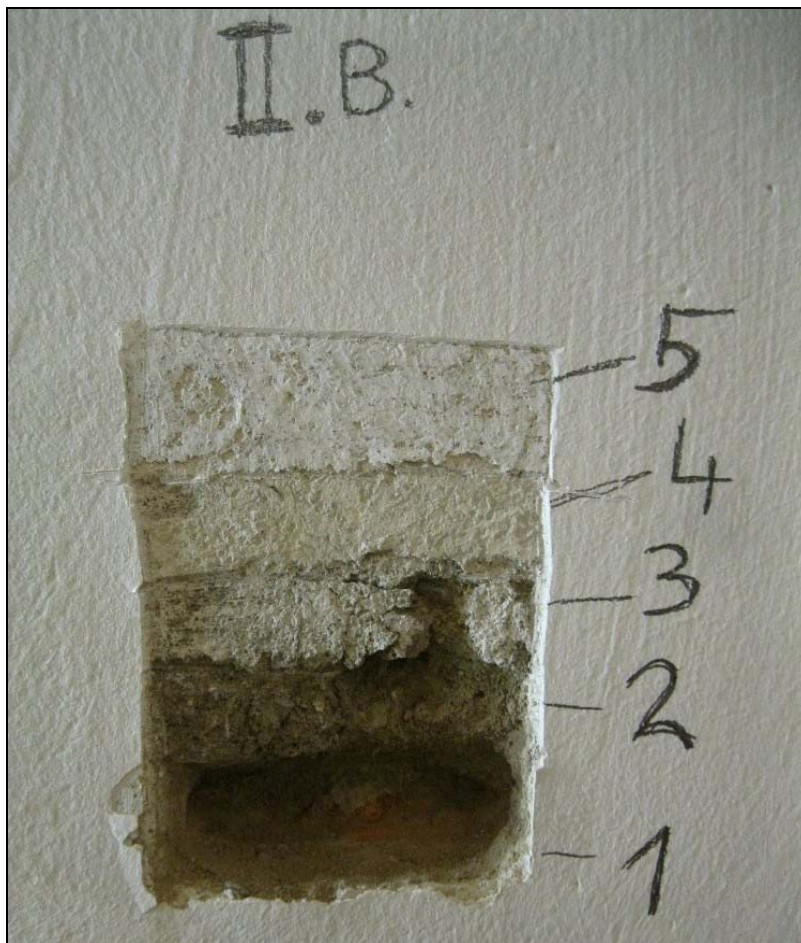
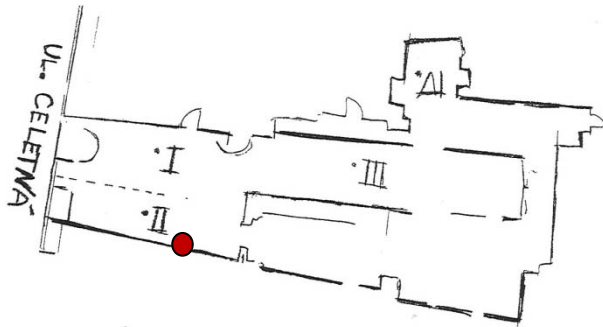
Sonda II. A – na stěně – roh špalety okna

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – vrstva vápenného pačoku na jádrové omítce
- 4 – štuková vyrovnávací vrstva
- 5 – fragmenty kličových nátěrů

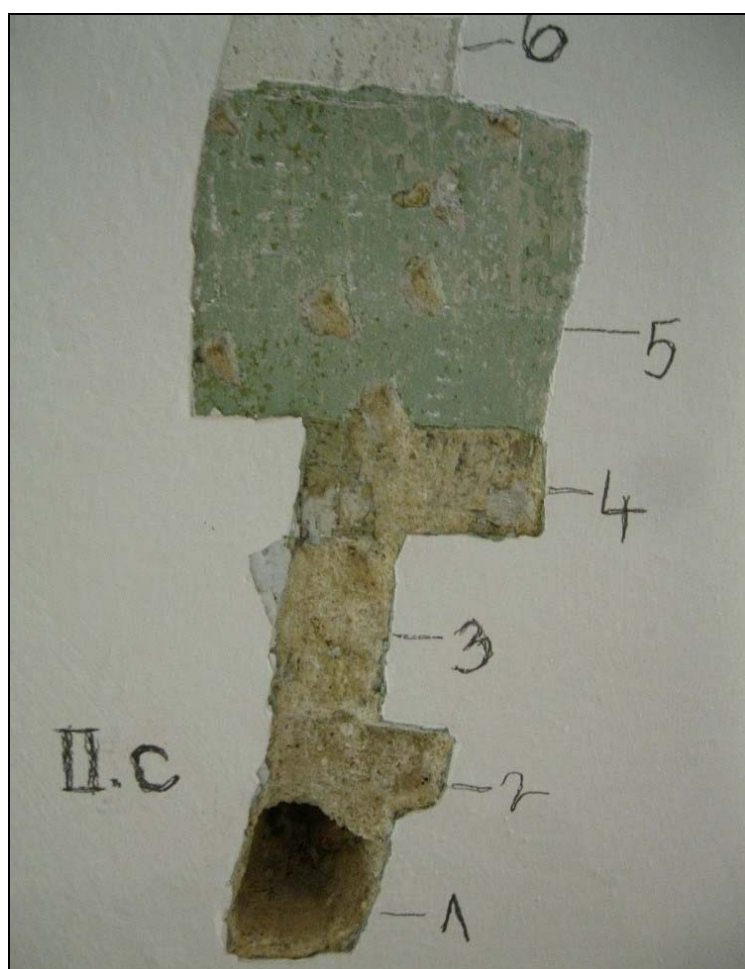
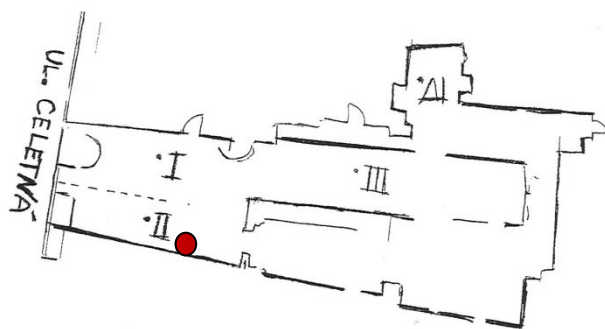
Sonda II. B – na stěně

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – vrstva vápenného pačoku na jádrové omítce
- 4 – převrstvení štukem
- 5 – druhá štuková vrstva

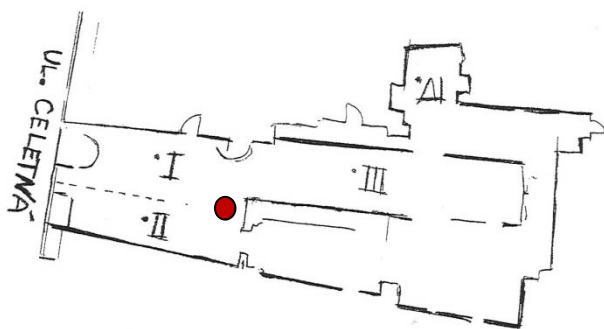
Sonda II. C – na klenbě (nad sondou II. B)

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – vrstva vápenného pačoku na jádrové omítce
- 4 – fragmenty šedé kletované omítky
- 5 – původní hladká vápenná, kletovaná omítka zelené barvy
- 6 – současný bílý, klišový nátěr

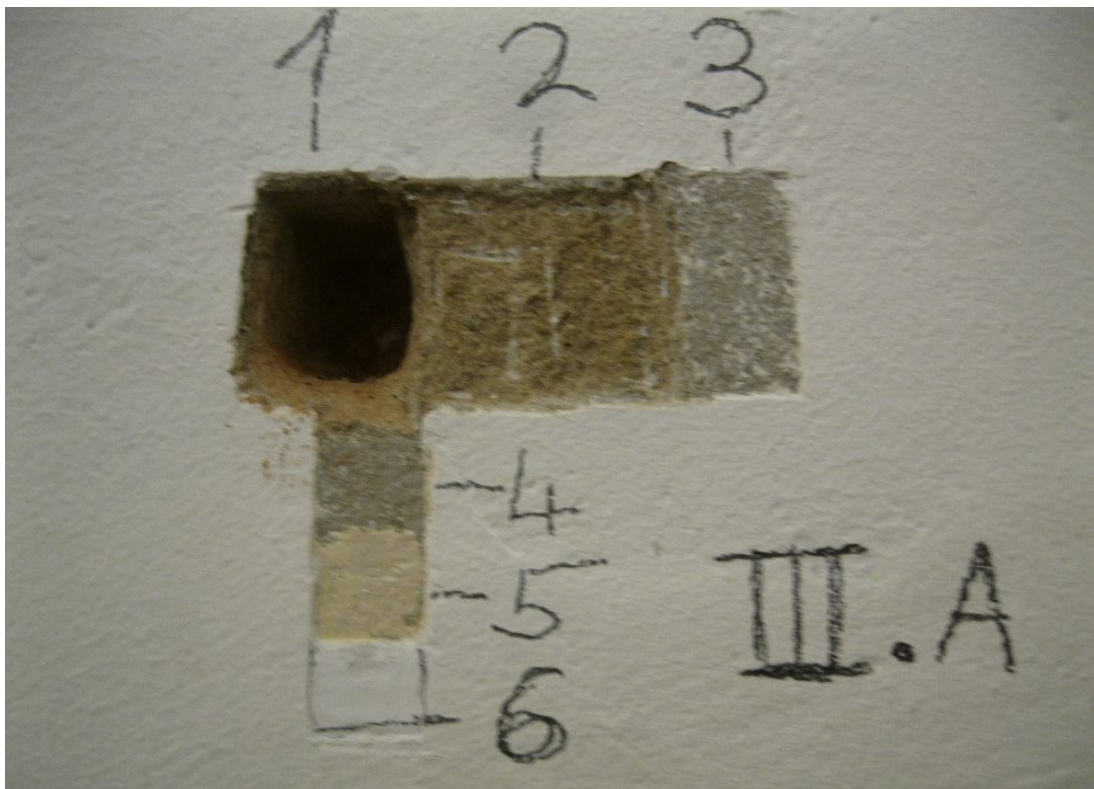
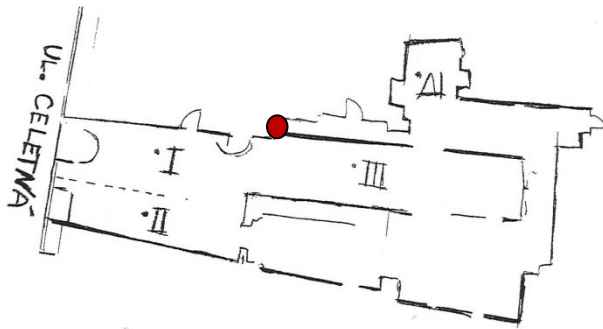
Sonda II. D – na klenbě

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – fragmenty vápenného pačoku na jádrové omítce
- 4 – štuková plomba
- 5 – původní hladká vápenná, kletovaná omítka zelené barvy
- 6 – světle zelený vápenný nátěr
- 7 – současný bílý, klišový nátěr

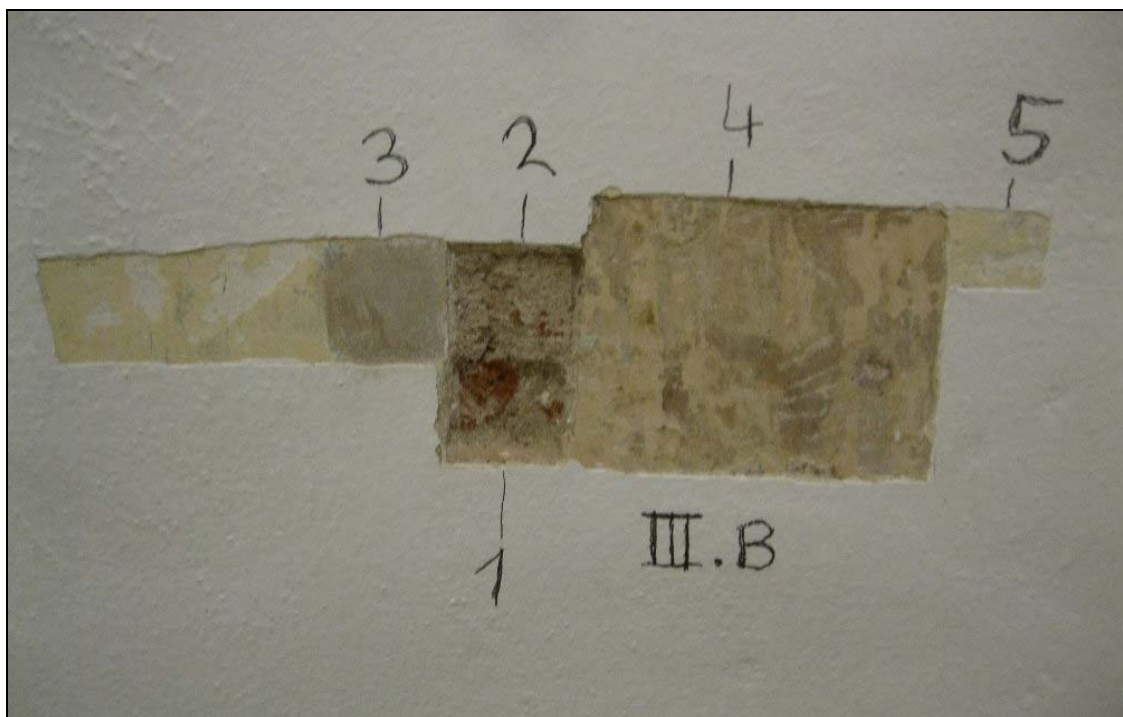
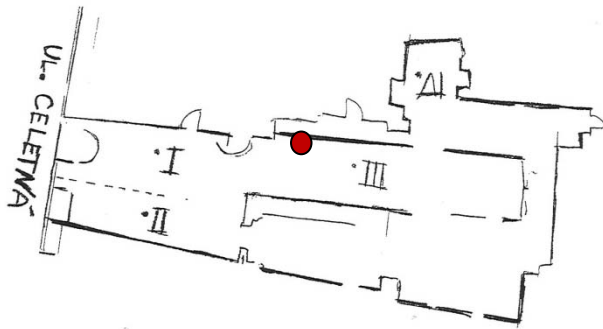
Sonda III. A – na stěně (roh)

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 a 4 – vrstva cementového štuky
- 5 – žlutý křehký nátěr
- 6 – současný bílý, křehký nátěr

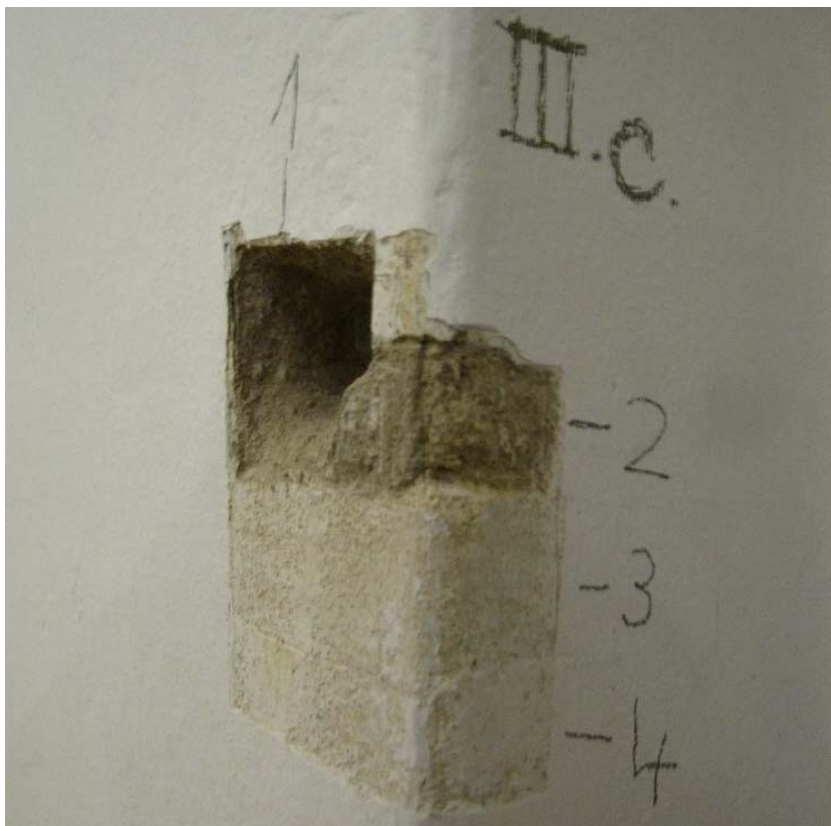
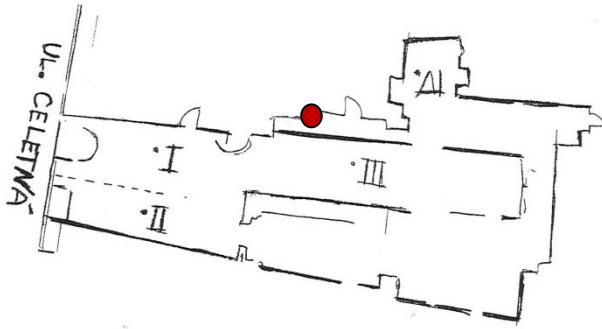
Sonda III. B – na klenbě

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – hladký, původní kletovaný povrch, šedavé barvy
- 4 – původní povrch s fragmenty okrových nátěrů
- 5 – žlutý klišový nátěr

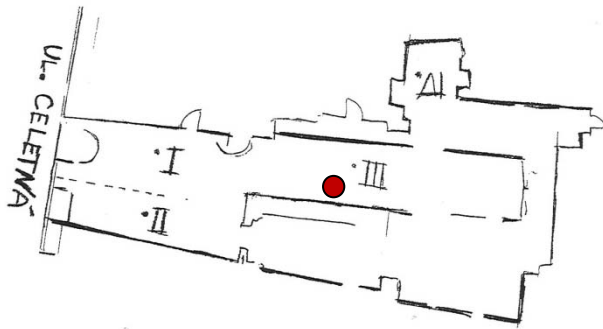
Sonda III. C – na stěně (roh)

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – vyrovnávací štuková vrstva
- 4 – bílý klišový nátěr

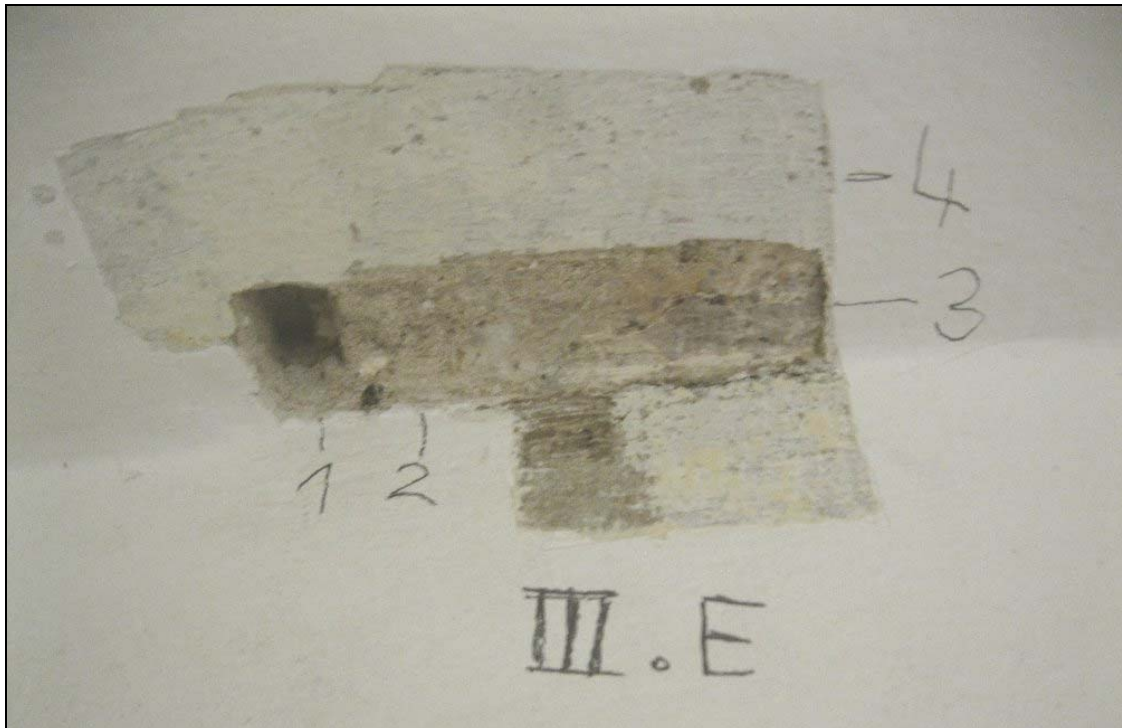
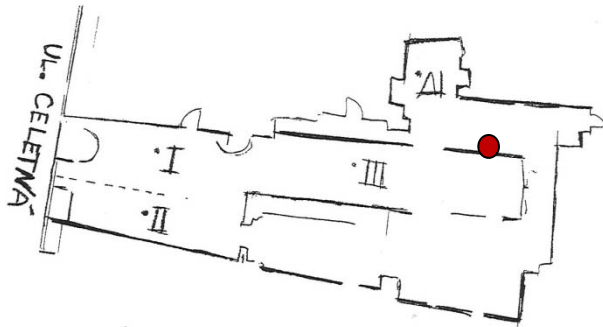
Sonda III. D – na klenbě a klenebním hřebínku

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – hladký, původní kletovaný povrch, tmavě šedé barvy
- 4 a 5 – okrový, vápenný nátěr
- 6 – hladký, vápenný kletovaný povrch, světle šedé barvy
- 7 – bílý, vápenný nátěr
- 8 – žlutavý, klišový nátěr

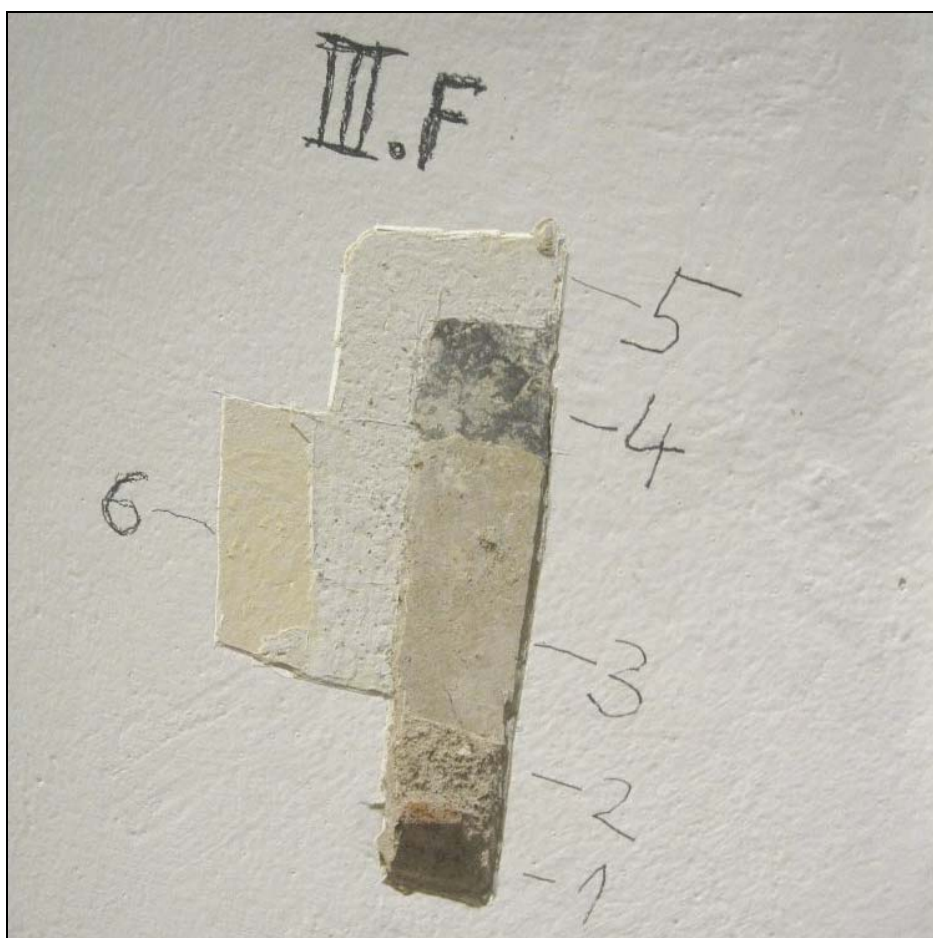
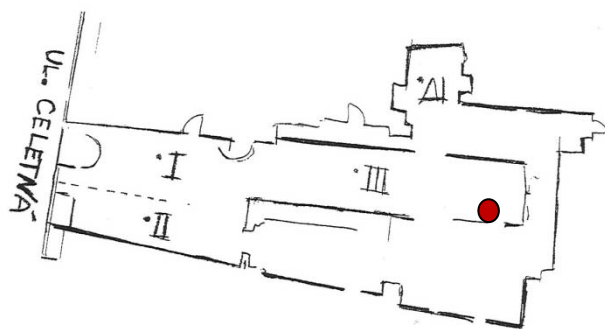
Sonda III. E – na rozhraní stěny a klenby

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – hladký, původní kletovaný povrch, světle šedé barvy
- 4 – novodobý, cementový štuk s pačokovým (vápenným) nátěrem

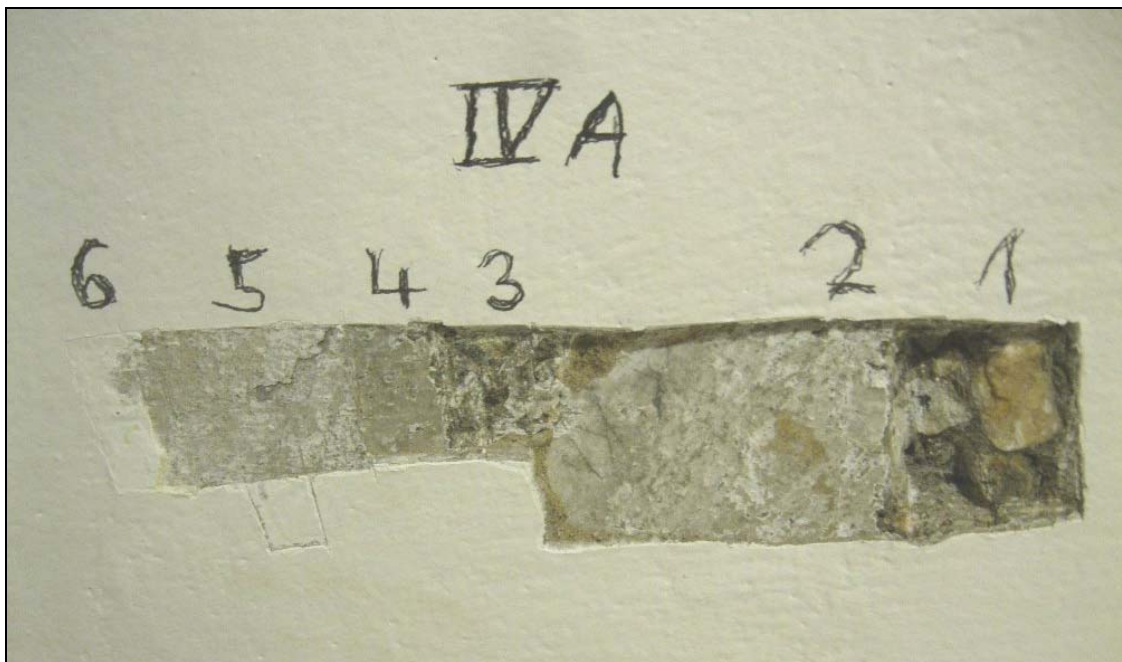
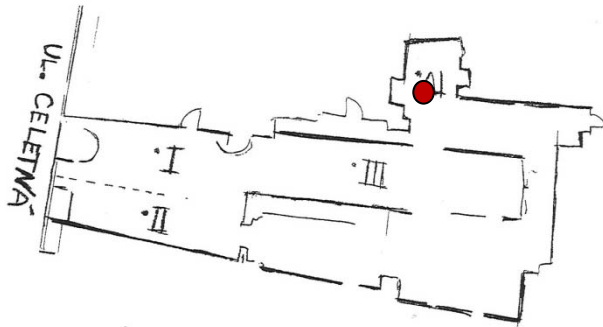
Sonda III. F – na klenbě

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – jádrová vápenná omítka
- 3 – hladký, původní kletovaný povrch, světle šedé barvy
- 4 – vápenné převrstvení s hladkým, kletovaným povrchem černé barvy
- 5 – vrstva současného štukování
- 6 – světle okrový, klišový nátěr

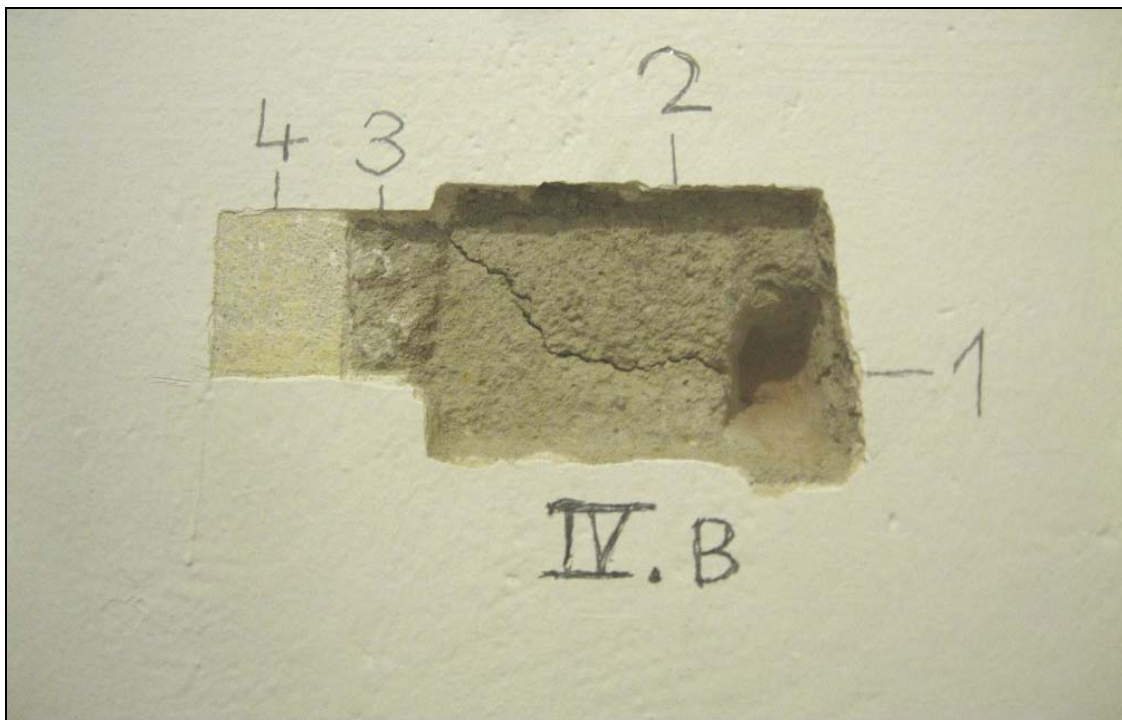
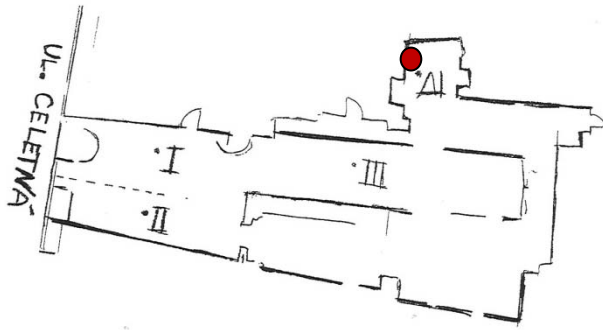
Sonda IV. A – na klenbě

Stratigrafie:

- 1 – kamenné zdivo
- 2 – původní, kletovaný povrch šedé barvy s fragmentem nápisu tužkou
- 3 – vrstva štuky
- 4 – vápenný nátěr šedé barvy
- 5 – další šedivý, vápenný nátěr
- 6 – současný bílý, křehký nátěr

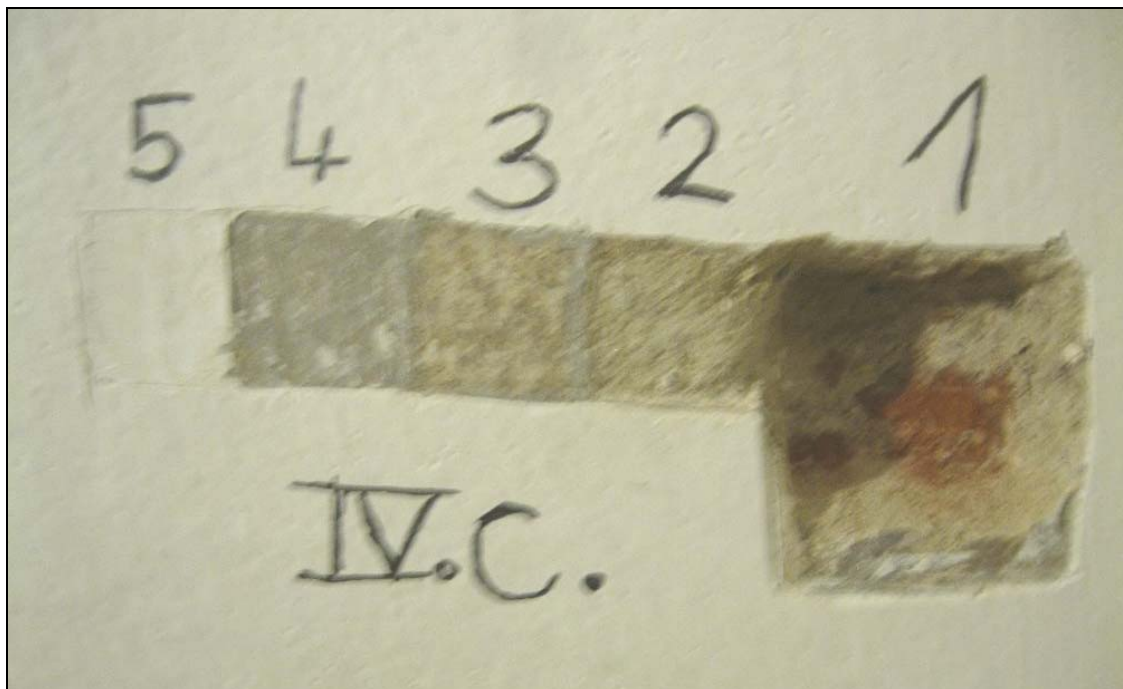
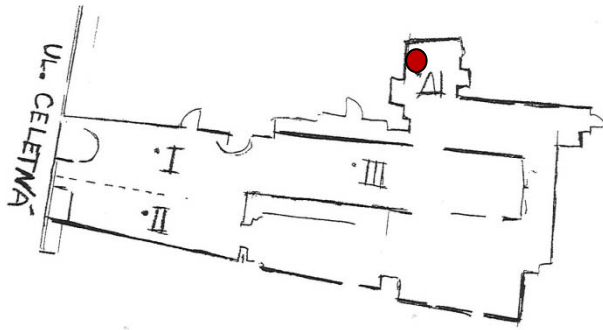
Sonda IV. B – na stěně

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – cementová jádrová omítka
- 3 – vrstva cementového šuku
- 4 – vrstva vápenného šuku s fragmenty žluté klišové barvy na povrchu

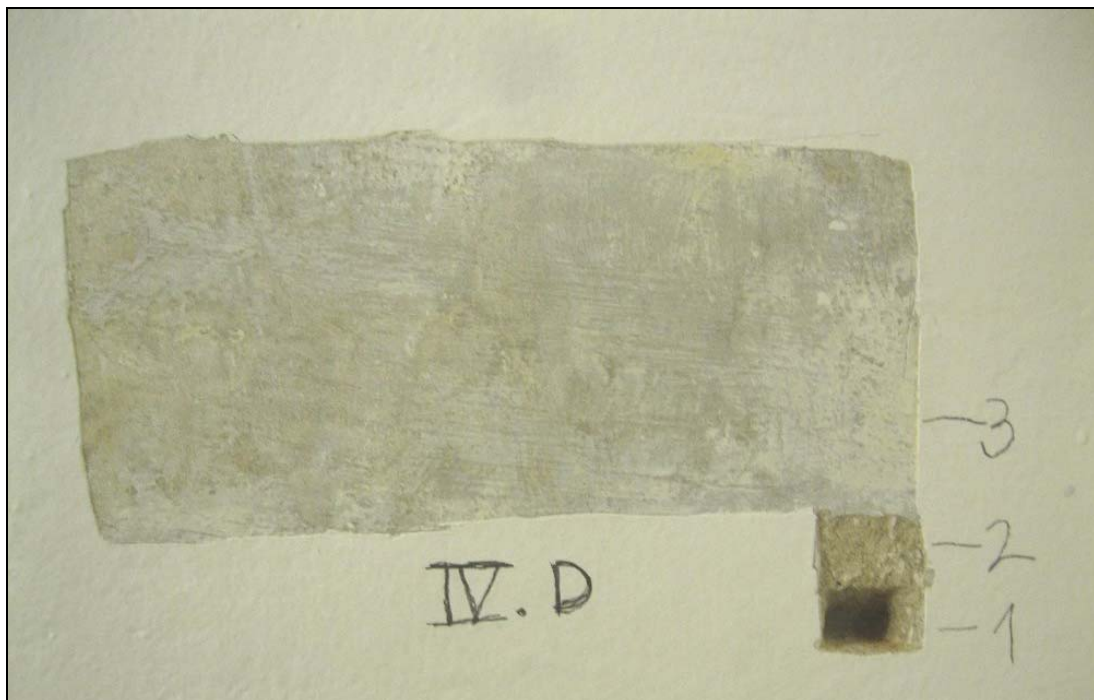
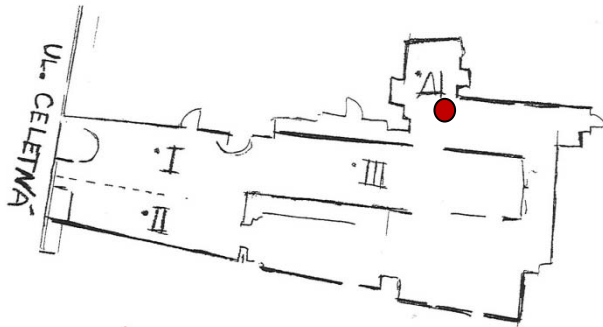
Sonda IV. C – na klenbě

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – vápenná jádrová omítka
- 3 – hladký, původní kletovaný povrch jádrové omítky, světle šedé barvy
- 4 – vápenný nátěr tmavě šedé barvy
- 5 - současný bílý, klišový nátěr

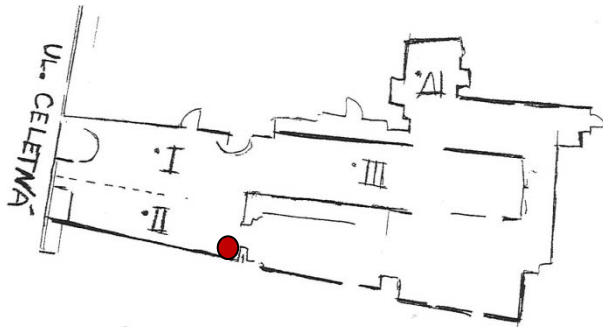
Sonda IV. D – na klenbě

Stratigrafie:

- 1 – cihlové zdivo
- 2 – vápenná jádrová omítka
- 3 – hladký, původní kletovaný povrch jádrové omítky, světle šedé barvy

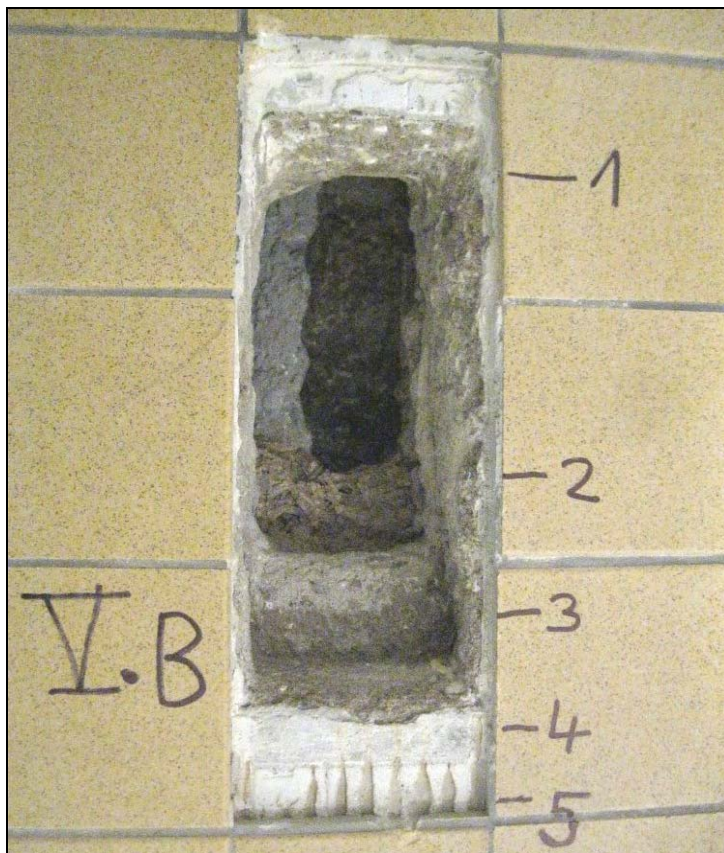
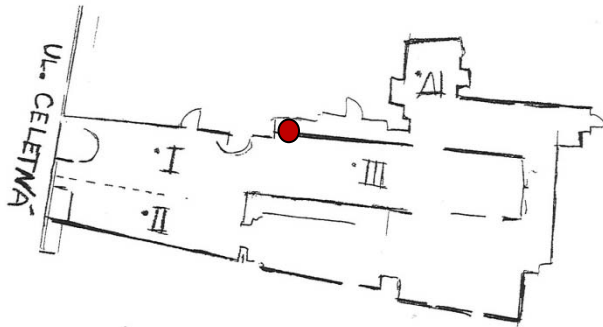
Sonda V. A – v podlaze

Stratigrafie:

- 1 – beton s křemennými valouny o průměru 5 – 7 mm
- 2 – potěrový beton – mocnost 3 cm
- 3 – heraklitová deska o síle 3 cm
- 4 – vrstva potěrového betonu – mocnost 3 cm
- 5 – vrstva betonu – mocnost 2,5 cm
- 6 - vrstva betonu – mocnost 4 cm – s dlaždičkami zřejmě klepanými do tohoto betonu, protože zde chybí lepicí cement, případně stavební lepidlo

Sonda V. B – v podlaze

Stratigrafie:

- 1 – hrubý beton s křemennými valouny jako plnivem. Uvnitř vložené dřevo a vlevo je kovová trubka.
- 2 – heraklitová deska o síle 3 cm
- 3 – vrstva betonu – mocnost 4 cm
- 4 – vrstva betonu s hlazeným povrchem – mocnost 5 cm
- 5 – lepicí vrstva na dlaždice ze stavebního lepidla s charakteristickým povrchem „po hřebenu“

C) Vyhodnocení výsledků restaurátorského průzkumu

Proti očekávání nebyl četnými sondami nalezen žádný výtvarný projev ani dekorativní rozbarvení.

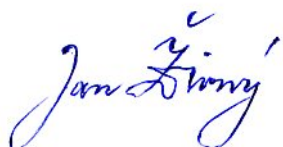
Nejzajímavěji se jeví typicky barokní, zednicko-štukatérská úprava povrchu stropních kleneb. Tento velmi hladký povrch byl zhotovován tak, že čerstvě nahozená jádrová omítka byla utažena a zhutněna dřevěnými hladítky. Tento utažený, ale hrubý povrch, byl překletován kovovými hladítky kvalitním vápnem (plněným mramorovou moučkou a probarveným barevnými pigmenty) tak, aby klet byl co nejtenčí a netvořil na jádrové omítce vrstvu, ale byl zamáčknut do jejích pórů a vyhlazen do velmi hladkého a lesklého povrchu. Tato úprava je velmi podobná zednické přípravě pod fresku a byla velmi efektní. Proto by stálo za úvahu, aby tato omítka byla při budoucí rekonstrukci obnovena.

Tento, výše popsaný povrch, je velmi dobře patrný například v sondách č. II. C, III. F, IV. D.

Na stěnách se, kvůli bohaté historii stavebních úprav, zachovalo podstatně méně nálezů než na stropěch.

Dvě sondy v podlaze neprokázaly přítomnost původních dlažeb.

V Praze, dne 27. 11. 2017

THEODORIK s. r. o.
ak. mal. restaurátor
Jan Živný
umělecké restaurování
Národní obrany 15
Praha 6 - Bubeneč
160 00
TEL/FAX: 224323153
MOBIL: 603232384
e-mail: janzivny@seznam.cz
IČO: 26467607 DIČ: 00626467607